Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 14ης Νοεμβρίου 2013 *

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 49 ΣΛΕΕ — Ελευθερία εγκαταστάσεως — Άρθρο 56 ΣΛΕΕ — Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων — Υποχρέωση διαφάνειας — Πεδίο εφαρμογής — Σύμβαση συναφθείσα μεταξύ δημοσίων οντοτήτων κράτους μέλους και επιχειρήσεως αυτού του κράτους μέλους — Μεταβίβαση, από τις οντότητες αυτές, της δραστηριότητάς τους παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών καθώς και, για καθορισμένη διάρκεια, του αποκλειστικού δικαιώματος χρήσεως των καλωδιακών δικτύων τους σε επιχείρηση του εν λόγω κράτους μέλους — Δυνατότητα επιχειρηματία του ίδιου κράτους μέλους να επικαλεστεί τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους — Μη προκήρυξη διαγωνισμού — Δικαιολογία — Ύπαρξη προηγούμενης συμβάσεως — Οικονομική πράξη προοριζόμενη να δώσει τέλος σε ένδικη διαφορά σχετικά με την ερμηνεία της συμβάσεως αυτής — Κίνδυνος υποβαθμίσεως της μεταβιβαζόμενης δραστηριότητας»

Στην υπόθεση C-221/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσα από το Raad van State van België (Βέλγιο) με απόφαση της 2ας Μαΐου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Μαΐου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Belgacom NV

κατά

Interkommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen (Integan),

Inter-Media,

West-Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij (WVEM),

Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE),

παρισταμένων των:

Telenet NV,

Telenet Vlaanderen NV,

Telenet Group Holding NV,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, προεδρεύοντα του δεκάτου τμήματος, D. Šváby (εισηγητή) και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Belgacom NV, εκπροσωπούμενη από τον B. Schutyser, advocaat,

— οι Interkommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen (Integan), Inter-Media, West-Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij (WVEM) και Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE), εκπροσωπούμενες από τους D. D'Hooghe και P. Wytinck, advocaten,

— οι Telenet NV, Telenet Vlaanderen NV και Telenet Group Holding NV, εκπροσωπούμενες από τον T. De Meese, advocaat,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J.-C. Halleux και την C. Pochet, επικουρούμενους από τον S. Depré, avocat,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την C. Colelli, avvocato dello Stato,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους T. van Rijn, I. Rogalski και A. Tokár,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς την ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς όπου η Belgacom NV (στο εξής: Belgacom) αντιδικεί με τέσσερις διαδημοτικές ενώσεις, την Interkommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen (INTEGAN), την Inter-Media, τη West-Vlaamse Energie- en Teledistributiemaatschappij (WVEM) και την Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE) (συλλήβδην στο εξής: Διαδημοτικές), σχετικά με διάφορες αποφάσεις με τις οποίες οι ενώσεις αυτές ενέκριναν τη σύναψη, χωρίς προκήρυξη διαγωνισμού, συμβάσεων που προβλέπουν τη μεταβίβαση στην Telenet NV (στο εξής: Telenet) της δραστηριότητάς τους παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών και των συμβάσεων συνδρομητικής τηλεοράσεως που είχαν συνάψει με αυτές οι πελάτες τους καθώς και, για καθορισμένη διάρκεια, των παρεπόμενων δικαιωμάτων επί των καλωδιακών δικτύων τους και την παροχή δικαιώματος εμφυτεύσεως σχετικά με τα δίκτυα αυτά.

Το νομικό πλαίσιο

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών συνάψεως δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 351, σ. 44), περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«[...]

2. α) Οι "δημόσιες συμβάσεις" είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσοτέρων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσοτέρων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.

[...]

δ) Οι "δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών" είναι δημόσιες συμβάσεις, πλην των δημόσιων συμβάσεων έργων ή προμηθειών, που έχουν ως αντικείμενο την παροχή των υπηρεσιών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ.

[...]

4. Η "σύμβαση παραχώρησης υπηρεσιών" είναι μια σύμβαση η οποία παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά με μια δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, εκτός από το γεγονός ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται είτε αποκλειστικά στο δικαίωμα εκμετάλλευσης της υπηρεσίας είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με καταβολή αμοιβής.

[...]»

4 Κατά το άρθρο 17 της οδηγίας 2004/18, η τελευταία δεν έχει εφαρμογή επί των συμβάσεων παραχωρήσεως υπηρεσιών.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

5 Οι Διαδημοτικές έχουν μέλη μόνον οντότητες δημοσίου δικαίου. Παρείχαν αρχικά υπηρεσίες διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω δικών τους καλωδιακών δικτύων.

6 Το 1996, απέκτησαν μέσω ενός συνεταιρισμού του κοινού δικαίου, του Interkabel, συμμετοχή της τάξεως του 1,51 % στο κεφάλαιο της Telenet, κατά την ίδρυση της τελευταίας εταιρίας, μέσω της εισφοράς σε αυτήν δικαιωμάτων μερικής χρήσεως των καλωδιακών δικτύων τους για διάρκεια 50 ετών. Τα εν λόγω δικαιώματα χρήσεως συνίσταντο στο αποκλειστικό δικαίωμα χρήσεως των δικτύων αυτών για την παροχή των λεγόμενων υπηρεσιών «τηλεπικοινωνίας από σημείο σε σημείο» και στο μη αποκλειστικό δικαίωμα όσον αφορά την παροχή των λεγόμενων υπηρεσιών «πολυμέσων», οι δε Διαδημοτικές διατήρησαν το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσεως των δικτύων τους για την παροχή υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών.

7 Η πράξη εισφοράς παρείχε στην Telenet επίσης δικαίωμα προτιμήσεως σε περίπτωση μεταβιβάσεως των δικαιωμάτων κυριότητας επί των καλωδιακών δικτύων των Διαδημοτικών και δικαίωμα προτιμήσεως σε περίπτωση παροχής σε τρίτον δικαιωμάτων χρήσεως των δικτύων αυτών για την παροχή «υπηρεσιών πολυμέσων».

8 Στη συνέχεια, οι Διαδημοτικές συνέστησαν την κοινοπραξία IN-DI με σκοπό να προτείνουν ειδικά υπηρεσίες διαδραστικής ψηφιακής τηλεοράσεως μέσω των καλωδιακών δικτύων τους.

9 Η Telenet άσκησε αγωγή και κατέθεσε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων προκειμένου να απαγορευθεί η άσκηση της δραστηριότητας αυτής, με την αιτιολογία ότι εμπίπτει στις «υπηρεσίες τηλεπικοινωνίας από σημείο σε σημείο» υπό την έννοια της πράξεως εισφοράς του 1996. Με προσωρινή απόφαση, ο δικαστής ασφαλιστικών μέτρων δέχθηκε το ένδικο βοήθημα που είχε ασκηθεί ενώπιόν του. Η απόφασή του προσβλήθηκε με έφεση.

10 Συγχρόνως, άρχισαν διαπραγματεύσεις μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών με σκοπό να επιτευχθεί εξωδικαστικός διακανονισμός. Οι διαπραγματεύσεις αυτές κατέληξαν στη σύναψη συμφωνίας αρχών την οποία τα αρμόδια όργανα των Διαδημοτικών ενέκριναν με αποφάσεις που εκδόθηκαν εντός του Δεκεμβρίου του 2007.

11 Η συμφωνία αυτή προέβλεπε ειδικότερα την παροχή στην Telenet δικαιώματος εμφυτεύσεως σχετικά με τα δίκτυα των Διαδημοτικών για χρονικό διάστημα 38 ετών, το οποίο αντιστοιχούσε στην εναπομένουσα διάρκεια των δικαιωμάτων χρήσεώς τους που της είχαν αρχικά παρασχεθεί στο πλαίσιο της πράξεως εισφοράς του 1996, μέσω της καταβολής διαφόρων ανταλλαγμάτων, ειδικά για το κόστος και τις αποσβέσεις, για το επενδεδυμένο κεφάλαιο καθώς και για τα έξοδα διαχειρίσεως, συντηρήσεως, επεκτάσεως και αναβαθμίσεως των δικτύων αυτών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η επιχείρηση αυτή είχε το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσεως των τελευταίων για την παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας, προσβάσεως στο Διαδίκτυο καθώς και αναλογικής, ψηφιακής και διαδραστικής τηλεοράσεως. Έτσι, ήταν του λοιπού σε θέση να προβεί, επί του εδάφους που καλύπτεται από τα εν λόγω δίκτυα, σε προσφορά που ανταποκρίνεται στα τωρινά εμπορικά πρότυπα, η οποία αποκαλείται «triple play», σχετικά με τη συνδυασμένη παροχή των υπηρεσιών αυτών. Η εν λόγω συμφωνία προέβλεπε, ακόμη, ειδικά τη μεταβίβαση στην Telenet της δραστηριότητας παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών των Διαδημοτικών καθώς και των συνδρομητικών συμβάσεων που αφορούν τις υπηρεσίες αυτές. Το σύνολο των προβλεπόμενων ανταλλαγμάτων είχε αποτιμηθεί σε 350 εκατομμύρια ευρώ.

12 Η εν λόγω συμφωνία αρχών κατέληξε στη σύναψη τελικής συμφωνίας (στο εξής: επίμαχη συμφωνία). Πάντως, η συνολική αξία των ανταλλαγμάτων που οφείλονταν από την Telenet ανήλθε σε 425 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή 5 εκατομμύρια ευρώ πάνω από το ποσό μιας χαρακτηρισθείσας ως «μη δεσμευτικής» προσφοράς που η Belgacom είχε αυτόκλητα υποβάλει για την απόκτηση των δραστηριοτήτων διανομής σημάτων αναλογικής και ψηφιακής τηλεοράσεως των Διαδημοτικών και των συνδρομητικών συμβάσεων σχετικά με τις υπηρεσίες αυτές καθώς και μη αποκλειστικών δικαιωμάτων χρήσεως των καλωδιακών δικτύων των Διαδημοτικών για την παροχή υπηρεσιών διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων. Η τελευταία συμφωνία οριστικοποιήθηκε κατόπιν νέας σειράς αποφάσεων που εκδόθηκαν από τις Διαδημοτικές εντός του Ιουνίου του 2008.

13 Οι τελευταίες αποφάσεις, όπως οι προαναφερθείσες στη σκέψη 10 της παρούσας αποφάσεως, έγιναν το αντικείμενο αιτήσεων ακυρώσεως που η Belgacom κατέθεσε ενώπιον του Raad van State van België (Βελγικού Συμβουλίου της Επικρατείας).

14 Προηγουμένως, η εταιρία αυτή είχε οχλήσει τις Διαδημοτικές σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας αρχών, εκδηλώνοντας το ενδιαφέρον της για την απόκτηση ορισμένων δικαιωμάτων των οποίων τη μεταβίβαση προέβλεπε η συμφωνία αυτή. Σε απάντηση, οι Διαδημοτικές είχαν εκθέσει ότι η Belgacom δεν μπορούσε να θεωρηθεί δυνητικός συνομιλητής, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών που περιέχονταν στην πράξη εισφοράς του 1996 καθώς και του γεγονότος ότι η μεταβίβαση σε αυτήν των περί ων πρόκειται δικαιωμάτων θα κατέληγε στο να της διασφαλιστεί μονοπωλιακή θέση, δεδομένου ότι η Belgacom ήδη πρότεινε πλήρεις ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες μέσω του δικού της δικτύου στο έδαφος που καλυπτόταν από τα καλωδιακά δίκτυα των Διαδημοτικών. Η εταιρία αυτή αντέταξε ότι τα δίκτυα αυτά θα μπορούσαν να γίνουν το αντικείμενο κοινής χρήσεως, πράγμα που θα καθιστούσε δυνατή τη διατήρηση πραγματικού ανταγωνισμού. Αργότερα, αλλά πριν από τη σύναψη της επίμαχης συμφωνίας, η Belgacom υπέβαλε την προσφορά που προαναφέρθηκε στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως.

15 Στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η Belgacom στηρίζει τις αιτήσεις της ακυρώσεως μεταξύ άλλων στα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ, στα οποία τώρα αντιστοιχούν τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ. Υποστηρίζει ότι οι αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων καθώς και η αρχή της αναλογικότητας είναι εφαρμοστέες ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού που πρέπει να δοθεί στην επίμαχη συμφωνία και ότι δεν συντρέχει κανείς επιτακτικός λόγος γενικού συμφέροντος ικανός να δικαιολογήσει το ότι δεν προκηρύχθηκε διαγωνισμός πριν από τη σύναψη της επίμαχης συμφωνίας.

16 Οι Διαδημοτικές διατείνονται, αντιθέτως, ότι η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως δεν αποκλείει τη δυνατότητα μια σύμβαση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη να συναφθεί χωρίς προηγούμενο διαγωνισμό αν η δημόσια αρχή που έλαβε τη σχετική πρωτοβουλία έχει συγκεκριμένους λόγους να το πράξει, οι οποίοι, χωρίς να συνδέονται κατ' ανάγκη με το γενικό συμφέρον, είναι όντως υπαρκτοί και από νομικής απόψεως αποδεκτοί, πράγμα που αντιστοιχεί στην έννοια των «αντικειμενικών περιστάσεων» κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου. Τούτο συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένων, αφενός, των δικαιωμάτων προτιμήσεως που η Telenet είχε βάσει της πράξεως εισφοράς του 1996, τα οποία πρέπει να θεωρηθούν ως συστατικά ενός αποκλειστικού δικαιώματος που καθιστούσε εξωπραγματική την προκήρυξη διαγωνισμού, και, αφετέρου, της διαφοράς που είχε αναφυεί μεταξύ των Διαδημοτικών και της Telenet σχετικά με το περιεχόμενο αυτής της πράξεως εισφοράς, λαμβανομένων υπόψη του προβλέψιμου μάκρους των διαδικασιών και του κινδύνου επιβολής βαριών κυρώσεων στον οποίο οι Διαδημοτικές θα ήσαν εκτεθειμένες αν κρινόταν με αμετάκλητη απόφαση ότι παρέβλεψαν την πράξη εισφοράς.

17 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι όλοι οι διάδικοι της κύριας δίκης δέχονται ότι η επίμαχη συμφωνία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής καμιάς από τις οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων. Κατά το δικαστήριο αυτό, όποιος χαρακτηρισμός και να δοθεί στην επίμαχη συμφωνία, οι αποφάσεις των Διαδημοτικών από τις οποίες προέκυψε η συμφωνία αυτή εντάσσονται στο πλαίσιο δημόσιας παρεμβάσεως έχουσας προορισμό να ρυθμιστεί η άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας, η δε διακριτική ευχέρεια που η δημόσια αρχή έχει στο πλαίσιο αυτό περιορίζεται από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και από την υποχρέωση διαφάνειας. Επιπλέον, εκτιμά ότι, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της περί ης πρόκειται συναλλαγής, είναι πιθανόν, σε περίπτωση προκηρύξεως διαγωνισμού, να είχαν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην αλλοδαπή.

18 Το δικαστήριο αυτό διαπιστώνει ότι η σύναψη της επίμαχης συμφωνίας υπαγορεύτηκε από τη βούληση να δοθεί τέλος στη διαφορά που είχε αναφυεί μεταξύ των Διαδημοτικών και της Telenet όσον αφορά το περιεχόμενο της πράξεως εισφοράς του 1996 και ότι η διαφορά αυτή απέρρεε μόνο από μια τεχνολογική εξέλιξη που τα συμβαλλόμενα μέρη δεν μπορούσαν να προβλέψουν όταν καταρτίστηκε η πράξη αυτή. Συγκεκριμένα, η κατανομή των δικαιωμάτων χρήσεως των καλωδιακών δικτύων των Διαδημοτικών, όπως η κατανομή αυτή έγινε με την εν λόγω πράξη, δεν παρείχε σε κανένα μέρος τη δυνατότητα να προσφέρει πλήρεις τηλεοπτικές υπηρεσίες, δεδομένου ότι οι υπηρεσίες διαδραστικής τηλεοράσεως ενέπιπταν στα αποκλειστικά δικαιώματα της Telenet ενώ μόνον οι Διαδημοτικές είχαν το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των υπηρεσιών διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων.

19 Παρά ταύτα, το εν λόγω δικαστήριο διαπιστώνει επίσης ότι η επίμαχη συμφωνία βαίνει πέραν του αναγκαίου ορίου προκειμένου να δοθεί τέλος στην εν λόγω διαφορά, δεδομένου ότι μεταβάλλει εκ βάθρων την προβλεπόμενη στην πράξη εισφοράς του 1996 κατανομή των δικαιωμάτων χρήσεως των καλωδιακών δικτύων των Διαδημοτικών, με τη χορήγηση στην Telenet δικαιωμάτων που δεν της είχαν παρασχεθεί αρχικά και που δεν αποτελούσαν αντικείμενο της διαφοράς. Χάρη στη συμφωνία αυτή, μέσω της καταβολής ανταλλάγματος 425 εκατομμυρίων ευρώ, η Telenet έχει του λοιπού αποκλειστικό δικαίωμα χρήσεως όλων των δικτύων αυτών το οποίο της παρέχει τη δυνατότητα να προτείνει επί του εδάφους που καλύπτεται από τα δίκτυα αυτά, το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τρίτο της ζώνης δραστηριοτήτων της, πλήρεις τηλεοπτικές υπηρεσίες και, επομένως, μια προσφορά «triple play» που αντιστοιχεί στα τωρινά εμπορικά πρότυπα, όπως ήδη έπραττε στα λοιπά δύο τρίτα της ζώνης δραστηριοτήτων της.

20 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά επιπλέον ότι η ύπαρξη της πράξεως εισφοράς του 1996 δεν δύναται, από μόνη της, να θεωρηθεί λόγος που δικαιολογεί τη σύναψη της επίμαχης συμφωνίας. Πράγματι, αφενός, θα μπορούσε να δημιουργηθεί σύστημα κοινής χρήσεως του καλωδιακού δικτύου. Αφετέρου, τα δικαιώματα προτιμήσεως που η Telenet έχει βάσει της πράξεως αυτής δεν είναι τέτοια ώστε να αποκλείσουν τη δυνατότητα να τύχουν ίσης μεταχειρίσεως περισσότεροι υποψήφιοι και, επομένως, να υποβληθούν πραγματικά σε συγκριτική εξέταση οι προσφορές τους.

21 Παρά ταύτα, το δικαστήριο αυτό διερωτάται αν το γενικό πλαίσιο, που χαρακτηρίζεται, πέρα από την πράξη εισφοράς του 1996, από τη διαφορά που ανεφύη αργότερα σχετικά με το περιεχόμενο της πράξεως αυτής λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων και από τη δικαστική απόφαση που εκδόθηκε σχετικά με τη διαφορά αυτή, δύναται να δικαιολογήσει τη μη προκήρυξη διαγωνισμού. Πράγματι, αφενός, η μεταβίβαση σε τρίτον δικαιωμάτων που με την εν λόγω πράξη μεταβιβάστηκαν στην Telenet θα είχε άνευ ετέρου δημιουργήσει νέες ένδικες διαφορές και θα είχε αυξήσει την ανασφάλεια δικαίου. Αφετέρου, η μη λύση της διαφοράς με την Telenet θα είχε ως συνέπεια να μην είναι σε θέση οι Διαδημοτικές να παράσχουν πλήρεις τηλεοπτικές υπηρεσίες κατά τη διάρκεια μακράς περιόδου, πράγμα που όχι μόνο θα προκαλούσε σημαντική οικονομική ζημία, επειδή η Belgacom μπορούσε να καταλάβει την αγορά, αλλά και θα μπορούσε να θίξει τους καταναλωτές.

22 Στο πλαίσιο αυτό, κατά το εν λόγω δικαστήριο, η επίμαχη συμφωνία, η οποία υλοποιεί τον εξωδικαστικό διακανονισμό που έδωσε τέλος στη διαφορά μεταξύ της Telenet και των Διαδημοτικών, θα μπορούσε ενδεχομένως να θεωρηθεί νόμιμο συμπλήρωμα της πράξεως εισφοράς του 1996, και όχι αυτοτελής σύμβαση δυναμένη να συναφθεί μόνο με τήρηση των άρθρων 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ.

23 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, στην απόφαση της 21ης Ιουλίου 2005, C-231/03, Coname (Συλλογή 2005, σ. I-7287, σκέψη 19), το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι δυνατόν «αντικειμενικές περιστάσεις» να δικαιολογήσουν μια διαφορετική μεταχείριση που εισάγει έμμεσες διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, απορρέουσες από την απευθείας ανάθεση συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών. Πάντως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο της έννοιας αυτής σε σχέση με το περιεχόμενο της έννοιας των «επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος».

24 Στο πλαίσιο αυτό, το Raad van State van België αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ ή 56 ΣΛΕΕ να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επιχείρηση εγκατεστημένη στο Βέλγιο δύναται να επικαλεστεί ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων τους θεμελιώδεις κανόνες του δικαίου της Ένωσης, και ιδίως την υποχρέωση διαφάνειας που απορρέει από τα προαναφερθέντα άρθρα, όσον αφορά συμφωνία η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής καμιάς από τις οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων, με την οποία συμφωνία μια βελγική δημόσια αρχή μεταβιβάζει δικαιώματα σε άλλη βελγική επιχείρηση χωρίς να έχει διοργανωθεί διαγωνισμός;

2) Μήπως η προσπάθεια να αποφευχθεί παραβίαση ενός υπάρχοντος, αυτού καθ' εαυτό μη αμφισβητούμενου, και πολύ συγκεκριμένου συμβατικού πλαισίου μεταξύ νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και επιχειρήσεως ιδιωτικού δικαίου, μη ελεγχόμενης από το νομικό [αυτό] πρόσωπο, ή η διενέργεια οικονομικής πράξεως ή εξωδικαστικού διακανονισμού με σκοπό τον τερματισμό υπάρχουσας ερμηνευτικής διαφοράς σχετικά με το πιο πάνω συμβατικό πλαίσιο, όπου ο διακανονισμός αυτός στηρίζεται στα δικαιώματα των μερών σύμφωνα με προσωρινή απόφαση δικαστή ασφαλιστικών μέτρων και όπου, χωρίς τέτοιο διακανονισμό, η περί ης πρόκειται δραστηριότητα [του εν λόγω νομικού προσώπου] μπορεί να υποστεί σοβαρή βλάβη και μείωση αξίας και εν τω μεταξύ οι καταναλωτές να στερηθούν τις περί ων πρόκειται υπηρεσίες, δύνανται να θεωρηθούν επιτακτικός λόγος γενικού συμφέροντος ή τουλάχιστον αντικειμενική περίσταση που μπορεί να δικαιολογήσει το να μη διοργανώσουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου διαγωνισμό και να αναθέσουν απευθείας τη δημόσια σύμβαση, κατ' εξαίρεση και κατά

παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, οι οποίες διατυπώνονται στα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ, και από την εντεύθεν υποχρέωση διαφάνειας;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, πρέπει τότε, προκειμένου οι προαναφερθείσες θεμελιώδεις ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης να μη περιοριστούν περισσότερο του αναγκαίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, να περιοριστεί η πιο πάνω οικονομική πράξη ή ο πιο πάνω εξωδικαστικός διακανονισμός σε αυτό που είναι αυστηρώς αναγκαίο προς διευθέτηση της διαφοράς που είχε αναφυεί ή δύνανται τα μέρη, εν όψει μελλοντικών αμφισβητήσεων που έχουν εύλογη και λογική σχέση με τη διαφορά αυτή, να προβούν σε πιο εκτεταμένο διακανονισμό ο οποίος συγχρόνως διασφαλίζει τα συμφέροντα των καταναλωτών και επιφέρει μεγιστοποίηση της αξίας των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων που μεταβιβάζονται;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

25 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι επιχειρηματίας κράτους μέλους δύναται να προβάλει ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους παράβαση της απορρέουσας από τα άρθρα αυτά υποχρεώσεως διαφάνειας διαπραχθείσα σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως με την οποία μία ή περισσότερες δημόσιες οντότητες του εν λόγω κράτους μέλους μεταβιβάζουν εξ επαχθούς αιτίας σε επιχειρηματία του ίδιου κράτους μέλους ειδικά το αποκλειστικό δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των καλωδιακών δικτύων διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων καθώς και τη δραστηριότητά τους παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών και τις συνδρομητικές συμβάσεις που συνδέονται με τη δραστηριότητα αυτή.

26 Διαπιστώνεται ότι, ανεξαρτήτως των λεπτομερειών εφαρμογής και των χαρακτηρισμών που καθορίζονται από τα συμβαλλόμενα μέρη, μια σύμβαση όπως η επίμαχη συμφωνία, εφόσον μεταβιβάζει στην Telenet τη δραστηριότητα παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών των Διαδημοτικών και της παρέχει, ειδικά για την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, το αποκλειστικό δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των καλωδιακών δικτύων τους, πρέπει να θεωρηθεί σύμβαση παραχωρήσεως υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 2004/18.

27 Πράγματι, αφενός, εφόσον υποχρεώνει τον προς ον η μεταβίβαση να ασκήσει τη μεταβιβαζόμενη δραστηριότητα, μια τέτοια σύμβαση συνιστά δημόσια σύμβαση αφορώσα την παροχή υπηρεσιών του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 2004/18, με εξαίρεση τον τρόπο αμοιβής, δεδομένου ότι το αντάλλαγμα της παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών συνίσταται στο δικαίωμα εκμεταλλεύσεως της περί ης πρόκειται δραστηριότητας σύμφωνα με τον ορισμό που περιέχεται στο εν λόγω άρθρο 1, παράγραφος 4. Αφετέρου, η προϋπόθεση ότι ο κίνδυνος που συνδέεται με την εκμετάλλευση της δραστηριότητας αυτής πρέπει να μεταφερθεί στον παραχωρησιούχο (βλ. στο ίδιο πνεύμα, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουνίου 2009, C-300/07, Hans & Christophorus Oymanns, Συλλογή 2009, σ. I-4779, σκέψη 72, και της 10ης Μαρτίου 2011, C-274/09, Privater Rettungsdienst und Krankentransport Stadler, Συλλογή 2011, σ. I-1335, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) πληρούται και αυτή στο πλαίσιο της εν λόγω συμβάσεως.

28 Πάντως, παρά τον αποκλεισμό των συμβάσεων παραχωρήσεως υπηρεσιών από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18 βάσει του άρθρου της 17, οι δημόσιες αρχές που προβαίνουν σε μια τέτοια παραχώρηση οφείλουν να τηρούν τους θεμελιώδεις κανόνες της Συνθήκης ΛΕΕ, τις αρχές της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και της ίσης μεταχειρίσεως καθώς και την εντεύθεν

υποχρέωση διαφάνειας, όταν η παραχώρηση αυτή έχει βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον (βλ. στο ίδιο πνεύμα, μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, C-347/06, ASM Brescia, Συλλογή 2008, σ. I-5641, σκέψεις 58 και 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

29 Όσον αφορά την ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος, το ενδιαφέρον αυτό δύναται να απορρέει, ιδίως, από την οικονομική σημασία της συμβάσεως της οποίας σχεδιάζεται η σύναψη, από τον τόπο εκτελέσεώς της (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση ASM Brescia, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) ή ακόμη από τεχνικά χαρακτηριστικά (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 15ης Μαΐου 2008, C-147/06 και C-148/06, SECAP και Santorso, Συλλογή 2008, σ. I-3565, σκέψη 24).

30 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει με εμπεριστατωμένο τρόπο όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή συναφώς (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2009, C-376/08, Serrantoni και Consorzio stabile edili, Συλλογή 2009, σ. I-12169, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), πράγμα που φαίνεται να έχει ήδη γίνει εν προκειμένω, εφόσον το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε ότι, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της επίμαχης στην κύρια δίκη συμβάσεως, είναι πιθανό επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη να είχαν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους στην περίπτωση που είχε προκηρυχθεί διαγωνισμός.

31 Πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί ότι βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον υπάρχει χωρίς να απαιτείται ένας επιχειρηματίας να έχει όντως εκδηλώσει το ενδιαφέρον του. Τούτο συμβαίνει ιδίως όταν, όπως στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, η ένδικη διαφορά αφορά την έλλειψη διαφάνειας σχετικά με την επίμαχη σύμβαση. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, οι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη επιχειρηματίες δεν έχουν πραγματικά τη δυνατότητα να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους να γίνει υπέρ αυτών η παραχώρηση (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση Coname, σκέψη 18, και απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2005, C-458/03, Parking Brixen, Συλλογή 2005, σ. I-8585, σκέψη 55).

32 Επιπλέον, άπαξ αποδειχθεί η ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος σχετικά με την ανάθεση συγκεκριμένης συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών, η υποχρέωση διαφάνειας που επιβάλλεται στην παραχωρούσα αρχή λειτουργεί υπέρ κάθε δυνητικού υποψηφίου (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 13ης Απριλίου 2010, C-91/08, Wall, Συλλογή 2010, σ. I-2815, σκέψη 36), ακόμη και αν είναι εγκατεστημένος στο ίδιο κράτος μέλος με την αρχή αυτή.

33 Για κάθε περίπτωση, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το δίκαιο της Ένωσης θα επέβαλλε τις ίδιες επιταγές στη μεταβιβάζουσα δημόσια αρχή αν η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση δεν υποχρέωνε τον προς ον η μεταβίβαση να ασκήσει τη μεταβιβαζόμενη δραστηριότητα, οπότε η σύμβαση αυτή θα περιείχε άδεια ασκήσεως μιας οικονομικής δραστηριότητας. Πράγματι, μια τέτοια άδεια δεν διακρίνεται από σύμβαση παραχωρήσεως υπηρεσιών όσον αφορά την υποχρέωση τηρήσεως των θεμελιωδών κανόνων της Συνθήκης και των εντεύθεν αρχών, όταν η άσκηση της δραστηριότητας αυτής ενδέχεται να ενδιαφέρει επιχειρηματίες εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη (βλ. στο ίδιο πνεύμα, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 3ης Ιουνίου 2010, C-203/08, Sporting Exchange, Συλλογή 2010, σ. I-4695, σκέψεις 46 και 47, καθώς και της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, C-64/08, Engelmann, Συλλογή 2010, σ. I-8219, σκέψεις 51 έως 53).

34 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω κρίσεων, στο πρώτο ερώτημα που τέθηκε πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι επιχειρηματίας κράτους μέλους δύναται να προβάλει ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους παράβαση της απορρέουσας από τα άρθρα αυτά υποχρεώσεως διαφάνειας διαπραχθείσα σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως με την οποία μία ή περισσότερες δημόσιες οντότητες του εν λόγω κράτους μέλους είτε ανέθεσαν σε επιχειρηματία του ίδιου κράτους μέλους σύμβαση παραχωρήσεως υπηρεσιών έχουσα βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον είτε χορήγησαν σε επιχειρηματία το αποκλειστικό δικαίωμα ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας έχουσας τέτοιο ενδιαφέρον.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

35 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη δύνανται να θεωρηθούν επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος ή αντικειμενικές περιστάσεις που μπορούν να δικαιολογήσουν την απευθείας ανάθεση από δημόσιες οντότητες, σε επιχειρηματία, συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών αφορώσας δραστηριότητα παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών ασκούμενη από τις οντότητες αυτές μέσω δικών τους καλωδιακών δικτύων, κατά παρέκκλιση από τις αναγνωριζόμενες από τα εν λόγω άρθρα αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων.

36 Οι περιστάσεις αυτές είναι η βούληση τηρήσεως ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία, με προϋπάρχουσα σύμβαση, οι περί ων πρόκειται οντότητες χορήγησαν στον εν λόγω επιχειρηματία σχετικά με τη χρήση των καλωδιακών αυτών δικτύων, καθώς και η βούληση καταλήξεως σε εξωδικαστικό διακανονισμό για να δοθεί τέλος σε ένδικη διαφορά σχετικά με την έκταση των δικαιωμάτων αυτών λαμβανομένης υπόψη μιας προσωρινής δικαστικής αποφάσεως, ενώ αποφεύχθηκε η υποβάθμιση της εν λόγω δραστηριότητας παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών που ασκούνταν από τις οντότητες αυτές μέσω των εν λόγω δικτύων και κατέστη δυνατό να προταθεί πλήρης εμπορική προσφορά στους συνδρομητές των υπηρεσιών αυτών.

37 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, εφόσον μια σύμβαση παραχωρήσεως υπηρεσιών έχει βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, η ανάθεσή της, χωρίς καμία διαφάνεια, σε επιχείρηση εγκατεστημένη στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής συνιστά διαφορετική μεταχείριση εις βάρος των εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος επιχειρήσεων που θα μπορούσαν να ενδιαφερθούν για τη σύμβαση αυτή. Αποκλείοντας όλες τις επιχειρήσεις αυτές, μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση λειτουργεί κυρίως εις βάρος των τελευταίων και, επομένως, εισάγει έμμεσες διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, οι οποίες, κατ' αρχήν, απαγορεύονται κατ' εφαρμογήν των άρθρων 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση ASM Brescia, σκέψεις 59 και 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

38 Κατ' εξαίρεση, ένα τέτοιο μέτρο δύναται να γίνει δεκτό βάσει ενός από τους λόγους που προβλέπει το άρθρο 52 ΣΛΕΕ ή να δικαιολογηθεί, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση Engelmann, σκέψεις 51 και 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και απόφαση της 10ης Μαΐου 2012, C-357/10 έως C-359/10, Duomo Gpa κ.λπ., σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Όσον αφορά την τελευταία πτυχή, από τη συνδυασμένη ερμηνεία των σκέψεων 51 και 57 της προαναφερθείσας αποφάσεως Engelmann προκύπτει ότι ουδείς λόγος συντρέχει να γίνει διάκριση μεταξύ αντικειμενικών περιστάσεων και επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος. Πράγματι, τέτοιες περιστάσεις πρέπει να αποτελούν, σε τελική ανάλυση, επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος.

39 Πάντως, οι λόγοι τους οποίους αναφέρει το υπό εξέταση προδικαστικό ερώτημα, είτε εξεταστούν μεμονωμένα είτε εξεταστούν από κοινού, δεν δύνανται να θεωρηθούν επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος.

40 Ασφαλώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία είναι γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, δύναται να δικαιολογήσει τον σεβασμό των εννόμων αποτελεσμάτων μιας συμβάσεως, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως, στο μέτρο που το υπαγορεύει η αρχή αυτή, μιας συμβάσεως που συνήφθη πριν το Δικαστήριο αποφανθεί επί των συνεπειών τις οποίες το πρωτογενές δίκαιο έχει όσον αφορά τις συμβάσεις αυτού του είδους και που, εκ των υστέρων, αποδεικνύεται αντίθετη προς ορισμένες από τις συνέπειες αυτές (βλ., στο ίδιο πνεύμα, προαναφερθείσα απόφαση ASM Brescia, σκέψεις 69 και 70). Παρά ταύτα, η εν λόγω αρχή δεν δύναται να τύχει επικλήσεως για να γίνει σε μια σύμβαση επέκταση αντίθετη προς τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, καθώς και προς την εντεύθεν υποχρέωση διαφάνειας. Εν

προκειμένω, δεν έχει σημασία το ότι η επέκταση αυτή δύναται να συνιστά εύλογη λύση κατάλληλη να δώσει τέλος σε διαφορά που ανεφύη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, για λόγους εντελώς ανεξάρτητους της βουλήσεώς τους, όσον αφορά το περιεχόμενο της συμβάσεως που τα συνδέει.

41 Επιπλέον, όσον αφορά το ενδεχόμενο μια οικονομικής φύσεως δραστηριότητα δημόσιας οντότητας να υποβαθμιστεί λόγω προϋπάρχοντος συμβατικού πλαισίου το οποίο απεδείχθη ακατάλληλο με γνώμονα την εξέλιξη του εμπορικοτεχνικού πλαισίου, αποτελεί πάγια νομολογία ότι λόγοι οικονομικής φύσεως δεν δύνανται να γίνουν δεκτοί ως επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος ικανοί να δικαιολογήσουν περιορισμό θεμελιώδους ελευθερίας την οποία εγγυάται η Συνθήκη (βλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2012, C-72/10 και C-77/10, Costa και Cifone, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το γεγονός ότι η σύναψη της επίμαχης συμφωνίας φέρεται ότι συμπίπτει με το συμφέρον των καταναλωτών, οι οποίοι, αν δεν είχε συναφθεί η συμφωνία αυτή, δεν θα μπορούσαν να έχουν διαδραστική τηλεόραση, και μάλιστα να λάβουν μια εμπορικώς ελκυστική συνδυασμένη προσφορά υπηρεσιών, δεν διαφοροποιείται πραγματικά από τον λόγο ο οποίος αφορά την υποβάθμιση της εν λόγω δραστηριότητας, αλλά αντιθέτως συνδέεται στενά με αυτόν. Πράγματι, η περίσταση αυτή δεν αφορά το σύνολο των καταναλωτών στο έδαφος που καλύπτεται από τα καλωδιακά δίκτυα των Διαδημοτικών, αλλά αφορά μόνον όσους είναι συνδρομητές των τηλεοπτικών υπηρεσιών που παρέχονταν από τις Διαδημοτικές στο πλαίσιο της δραστηριότητας της οποίας η μεταβίβαση στην Telenet αποτελεί το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης, η δε αδυναμία των Διαδημοτικών να προτείνουν σε αυτούς τους συνδρομητές ορισμένες υπηρεσίες λόγω της διεπόμενης από την πράξη εισφοράς του 1996 κατανομής των δικαιωμάτων χρήσεως των καλωδιακών δικτύων τους εξηγεί την απώλεια της ελκυστικότητας της εμπορικής προσφοράς που δύνανται να υποβάλουν στην αγορά και, επομένως, την υποβάθμιση της εν λόγω δραστηριότητας.

43 Τέλος, πρέπει να διευκρινιστεί ότι επιδιώξεις οι οποίες, λαμβανόμενες μεμονωμένα, δεν συνιστούν επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, δικαιολογούντες το να μη ληφθούν υπόψη οι αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων καθώς και η υποχρέωση διαφάνειας, δεν δύνανται, απλώς και μόνον αθροιζόμενες, να αποτελέσουν τέτοιους επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος.

44 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω κρίσεων, στο δεύτερο ερώτημα που τέθηκε πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι:

— η βούληση μη προσβολής ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία, με προϋπάρχουσα σύμβαση, δημόσιες οντότητες χορήγησαν σε επιχειρηματία σχετικά με τη χρήση καλωδιακών δικτύων που τους ανήκουν δεν δύναται να δικαιολογήσει μια αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης επέκταση της εν λόγω συμβάσεως υπό τη μορφή απευθείας αναθέσεως συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών ή παροχής αποκλειστικού δικαιώματος ασκήσεως δραστηριότητας έχουσας βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, έστω και με σκοπό να δοθεί τέλος σε διαφορά που ανεφύη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, για λόγους εντελώς ανεξάρτητους της βουλήσεώς τους, σχετικά με το περιεχόμενο της συμβάσεως αυτής·

— λόγοι οικονομικής φύσεως, όπως η βούληση να αποφευχθεί η υποβάθμιση μιας οικονομικής δραστηριότητας, δεν συνιστούν επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος ικανούς να δικαιολογήσουν την απευθείας ανάθεση συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών αφορώσας τη δραστηριότητα αυτή ή παροχή αποκλειστικού δικαιώματος ασκήσεως της εν λόγω δραστηριότητας και έχουσας βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, κατά παρέκκλιση από τις αναγνωριζόμενες από τα εν λόγω άρθρα αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων.

Επί του τρίτου ερωτήματος

45 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο ερώτημα που αιτούντος δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι επιχειρηματίας κράτους μέλους δύναται να προβάλει ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους παράβαση της απορρέουσας από τα άρθρα αυτά υποχρεώσεως διαφάνειας διαπραχθείσα σχετικά με τη σύναψη συμβάσεως με την οποία μία ή περισσότερες δημόσιες οντότητες του εν λόγω κράτους μέλους είτε ανέθεσαν σε επιχειρηματία του ίδιου κράτους μέλους σύμβαση παραχωρήσεως υπηρεσιών έχουσα βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον είτε χορήγησαν σε επιχειρηματία το αποκλειστικό δικαίωμα ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας έχουσας τέτοιο ενδιαφέρον.

2) Τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 56 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι:

— **η βούληση μη προσβολής ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία, με προϋπάρχουσα σύμβαση, δημόσιες οντότητες χορήγησαν σε επιχειρηματία σχετικά με τη χρήση καλωδιακών δικτύων που τους ανήκουν δεν δύναται να δικαιολογήσει μια αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης επέκταση της εν λόγω συμβάσεως υπό τη μορφή απευθείας αναθέσεως συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών ή παροχής αποκλειστικού δικαιώματος ασκήσεως δραστηριότητας έχουσας βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, έστω και με σκοπό να δοθεί τέλος σε διαφορά που ανεφύη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, για λόγους εντελώς ανεξάρτητους της βουλήσεώς τους, σχετικά με το περιεχόμενο της συμβάσεως αυτής·**

— **λόγοι οικονομικής φύσεως, όπως η βούληση να αποφευχθεί η υποβάθμιση μιας οικονομικής δραστηριότητας, δεν συνιστούν επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος ικανούς να δικαιολογήσουν την απευθείας ανάθεση συμβάσεως παραχωρήσεως υπηρεσιών αφορώσας τη δραστηριότητα αυτή ή παροχή αποκλειστικού δικαιώματος ασκήσεως της εν λόγω δραστηριότητας και έχουσας βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, κατά παρέκκλιση από τις αναγνωριζόμενες από τα εν λόγω άρθρα αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων.**

(υπογραφές)